

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.883/2013/6.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2014. február 3. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

ítéletet:

A nyereségvágyból, különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés bűntette miatt vádlott ellen indult büntetőügyben a Nyíregyházi Törvényszék 2013. október 11. napján kihirdetett 1.B.905/2012/27. számú ítéletét megváltoztatja a következők szerint.

A vádlott által az első fokú ítélet meghozataláig 2011. november 28. napjától előzetes fogvatartásban töltött időt számítja be a szabadságvesztésbe.

Egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyja.

A szabadságvesztés tartamába beszámítja az első fokú ítélet meghozatalától a mai napig előzetes fogvatartásban töltött időt.

A másodfokú eljárásban 6160 (hatezer-egyszázhatvan) Ft - a vádlottat terhelő - bűnügyi költség merült fel.

Indokolás:

A Nyíregyházi Törvényszék a 2013. október 11. napján kihirdetett első fokú ítéletével állampolgár vádlottat emberölés bűntette (Btk. 166. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) és d) pont) miatt 15 év fegyházra és végleges hatályú kiutasítás mellékbüntetésre ítélte. A szabadságvesztésbe beszámította a vádlott által 2012. május 15. napjától a 2013. október 11. napjáig előzetes fogvatartásban töltött időt. A vádlottal szemben 18.000 Ft erejéig vagyonelkobzást rendelt el. Rendelkezett a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

Az ítélet ellen a vádlott felmentés, a védő elsősorban felmentés, másodlagosan a büntetés enyhítése céljából jelentett be fellebbezést. Az ügyész nem élt jogorvoslattal.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.418/2013/3,4-II. számú átiratában az elkövetéskor hatályos büntető törvény alkalmazását indokoltnak látva, a védelmi jogorvoslatokat adatainak tartva, a beszámításra vonatkozó rendelkezés helyesbítése mellett az első fokú ítélet helybenhagyását indítványozta.

A másodfokú eljárásban a vádlott felmentését az 5. sorszám alatti beadványában részletesen indokolta, melyben ártatlanságát hangoztatva kifogásolta az elsőfokú bíróság bizonyíték-értékelő tevékenységét és az ítélet indokolását is. Álláspontja szerint a terhére objektív bizonyíték nem áll rendelkezésre, a helyszínen ugyanis sem DNS mintáját, sem szagnyomát nem találták meg és a rögzített lábbeli nyomat sem hozható személyével összefüggésbe, mint ahogy a helyszínen megtalált kézen sem volt feltárható ujjnyoma. A bűncselekmény elkövetésekor településen tartózkodott, mely védekezését a család és is alá tudja támasztani. Ezen okból indítványt tett a család, valamint ismételt tanúkihallgatására. A nyomozás során beismerő vallomását presszió hatására, a nyomozó sugallatára tette meg, az ügy irataiból nyert információk alapján. Kifogásolta az orvosszakértői megállapításokat is, álláspontja szerint a sértett halálának időpontját megfelelő pontossággal nem határolták be. Lehetségesnek tartotta, hogy a vádbeli bűncselekményt is azok követték el, akik a sértettet korábban megkárosították és kirabolták.

A nyilvános ülésen az ügyész az átiratában foglaltakat változatlanul fenntartva tett indítványt a beszámítással kapcsolatos rendelkezés mellett az ítélet helybenhagyására. A védő fellebbezését szintén fenntartva elsődlegesen a vádlott felmentését, másodsorban a kiszabott büntetés enyhítését indítványozta, míg a vádlott felszólalásában ártatlanságát hangsúlyozta.

A védelmi fellebbezések nem alaposak.

A bejelentett perorvoslatok folytán az ítéletábró az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást a Be. 348. § (1) bekezdése alapján teljes terjedelemben felülbíráltá. A törvényben előírt teljes revízió keretében a fellebbezések okára és céljára tekintet nélkül bírálta felül a tényállás megalapozottságát, a bűnösség megállapítását, a bűncselekmények minősítését és a büntetés kiszabását is.

A felülbírálat során megállapította, hogy a törvényszék a bizonyítási eljárást a perrendi szabályok megtartásával folytatta le. Nem vétett sem feltétlen, sem olyan jellegű relatív perjogi hibát, amely a bizonyítás törvényességét érintené, vagy az érdemi felülbírálatot kizárná. Az kétségtelen, amint a fellebbviteli főügyészség is hivatkozott rá átiratában, hogy a törvényszék tévesen vontá értékelés körébe a vádlott által az elmeorvosszakértő előtt tett és a cselekmény elkövetését elismerő nyilatkozatot. A szakértői exploráció során a vádlott által elmondottak ugyanis a hosszú évek töretlen ítélezése szerint bizonyítékként nem vehetők figyelembe a történeti események kapcsán, következik ez abból is, hogy a szakértővel történt beszélgetés nem bizonyítási eszköz, másfelől az önvádra kötelezés tilalmának, valamint a hallgatási jognak (Be. 117. § (2) bekezdés) az elve a megfelelő perjogi kioktatás hiányában nem érvényesül, ezért a terhelt által a szakértő előtt feltártak a tényállás alapját nem képezhetik. Az exploráció során a vádlott részéről a vádbeli cselekményről elmondottak szükségszerű kirekesztése azonban nem tette a tényállást megalapozatlanná, mert a bíróság a vádlott részbeni, nyomozási beismerése, valamint az egyéb személyi és tárgyi jellegű bizonyítékok alapján a tényállást egyébként is kétséget kizáró módon rögzítette. E körben utal rá az ítéletábró, hogy a szakértői exploráció valóban fontos és értékelhető adatokat szolgáltatthat, de kizárólag a vádlott elmeállapotát illetően.

Az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett. Alapvetően megalapozott tényállást állapított meg, mely csak kisebb mértékben volt hiányos és tért el az iratok tartalmától, valamint a sértetti sérülések keletkezését illetően részben téves ténybeli következtetésen és vagylagos kitételeken alapult (Be. 351. § (2) bekezdés b), c) és d) pont). A részleges megalapozatlanság azonban a másodfokú eljárásban az iratok tartalma és ténybeli következtetés alapján kiküszöbölhető volt. A másodfokú bíróság a Be. 352. § (1) bekezdés a) pontjában írt jogkörében a tényállást a következők szerint egészíti ki, illetve helyesbíti.

- A 4. oldal 2. bekezdéséből mellőzi az „akár szerszámmal” mondatrészt.
- A 4. oldal 2. bekezdésében: a rendkívül kiterjedt, csonttöréses sérülésekkel járó mellkasi sérüléseket a vádlotti taposás okozta.
- A 4. oldal 3. bekezdéséből mellőzi a sérülések előidézésénél az „okozhatták”, valamint „lehetséges” kifejezéseket és azt rögzíti, hogy kétséget kizáró módon a sérülések keletkezési sorrendje már nem állapítható meg.
- A 4. oldal 5. bekezdésében: A nagyszámú sértetti sérülést minimálisan 8 rendbeli erőbehatás eredményezte.
- A 6. oldal alulról 3. bekezdéséből mellőzi a lécszerű eszközt illetően az „ismeretlen helyre elrejtette, vagy eldobta” részt és megállapítja, hogy a bántalmazás ezen eszközének sorsa utóbb kétséget kizáróan már nem rögzíthető.
- A 6. oldal utolsó előtti bekezdésében: vádlott a cselekmény elkövetése után 2001. november 25. napján hagyta el a Magyar Köztársaság területét.
- A 6. oldal utolsó bekezdésében: sértett holttestét 2001. november 25. napján találták meg a késő délutáni órákban. A holttestet , Oláh Róbert és fedezte fel. A földön fekvő sértetthez úgy jutottak be, hogy berúgta a bejárati ajtót.

Az elkövetési idő pontatlan, nem vitásan zavaró, a történeti hűséggel szemben aggályt keltő, a tényállás más részeivel ellentétes megállapítását az ítélet tábla a nyomozási iratok között a sértett megtalálására vonatkozó okiratok, rendőrségi jelentések, helyszíni szemle alapján helyesbítette. A tényállás kiegészítendő volt ezen túlmenően a körben is, hogy mely személyek és milyen módon leltek rá a halott sértetre. E tekintetben a tényállás (16. jkv.36.o.), (16.jkv.40.o.) és (16.jkv.43.o.) tanúk vallomásán alapult.

Az ítéleti tényállással szemben a törvények, a joggyakorlat és a büntető eljárásjog tudománya által is támasztott alapvető követelmény, hogy a bíróságnak a vád tárgyává tett és általa bizonyítottanak talált múltbeli eseményeket konkrétan, határozottan, feltételezésre és vagylagos történésekre utalás nélkül kell megállapítania. Az ítélet több részben e követelményeknek nem felelt meg, ezért a másodfokú bíróság e körben (a sérülések keletkezésének sorrendje, a lécszerű eszköz és annak sorsa, a mellkasi sérülések

okozása) a tényeket a másodfokú bíróságnak helyesbítenie kellett. Az ítélet tábla részben ténybeli következtetés, valamint a boncjegyzőkönyvi adatok, az orvosszakértői vélemények és a szakértői meghallgatások adatai alapján pontosította a tényeket. A szakvélemények tükrében, figyelemmel a rendkívül durva, csonttöréses mellkasi sérülésekre, okszerűen vonható következtetés arra, hogy a vádlott taposással okozta azokat. Mint ahogy a szakvélemények alapján feltárható volt azon minimális erőbehatás is, mely a nagyszámú sérülést előidézte.

A helyesbítéssel a tényállás teljes mértékben megalapozottá vált és a Be. 352. § (2) bekezdése értelmében a másodfokú ítélezés alapját képezte.

Az elsőfokú bíróság a lényeges bizonyítékokat megvizsgálta és azokat körültekintően, nagy alaposággal, a logika szabályai szerint, hibátlanul értékelte. Részletekbe menően vizsgálta a személyi bizonyítékokat, a helyszín adatait, a cselekményről közvetett információkat szerző tanúk vallomását, mint ahogy a tárgyi bizonyítékokat, nyomokat és a szakértői bizonyítás anyagát is. Az ügyben nem vitásan eltérő tartalmú bizonyítékok álltak rendelkezésre. A vádlott a kezdeti tagadást követően három ízben is elismerte, hogy a perbeli napon a sértettet felkereste, sőt nem vitatta azt sem, hogy cselekvősége folytán szenvedett halálos sérülést, ha eltérően is vallott a gyanú tárgyát képező cselekvőségről, lényegében vétlen sérülés-keletkezésre hivatkozva, mely védekezést azonban a szakértői vélemények aggálymentesen cáfoltak. A nyomozás során később vallomását megváltoztatta és a tárgyaláson is ártatlanságát hangsúlyozta. Módosított tartalmú vallomását azonban a részletekre is kiterjedő, a helyszínt szemléletesen leíró vallomása, az orvosszakértői vélemény, valamint elsősorban, tanúvallomása meggyőző erővel döntötték meg. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességében is kifogástalanul értékelte, melyben foglaltakkal a másodfokú bíróság egyetértett. A törvényszék indokolási kötelezettségét is nagy részletességgel, lelkiismeretesen teljesítette. Az indokolás csak a szakértői exploráció során a vádlott által elmondottak értékelése tekintetében módosítandó a kérdéses adatok figyelembe vételének mellőzésével.

Az ítéletben foglaltaktól eltérő tényállás megállapítására és a felmentésre irányuló vádlotti fellebbezés a bizonyítékok értékelésén keresztül támadja a megalapozott tényállást, mely eredményre nem vezethetett, tekintettel arra is, hogy a tényállás helyessége esetén a másodfokú perben eltérő tények megállapítására, a bizonyítékok felülmérlegelésére nincs perjogi lehetőség (Be. 351-352. §). Rámutat arra az ítélet tábla, hogy a bizonyítási eljárást lefolytató és a bizonyítékokat közvetlenül megvizsgáló, majd értékelő elsőfokú bíróság a ténybíróság. Főszabályként a másodfokú bíróság ítéletét az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja. Kivételt képez, ha az ítélet megalapozatlan, de jelen esetben a kifejtettek miatt ez nem rögzíthető. A másodfokú bíróság revíziós lehetőségei ténykérdésben szűkebbek, mint jogkérdésben, utalva arra is, hogy eltérő tényállás megállapítására kizárólag a vádlott javára, felmentés (részfelmentés), vagy eljárás megszüntetés (részbeni megszüntetés) esetén kerülhet sor. A formál logikának, a szillogizmusnak megfelelő, okszerű bizonyíték-értékelő tevékenységet, az elsőfokú bíróságnak az ítélethozatalhoz vezető, jelen esetben megalapozottnak ítélt gondolati folyamatát a másodfokú bíróság nem bírálhatja felül. A bizonyítékok felülmérlegelését a

tényálláshoz kötöttség szabályai kizárják. Ezen okok folytán nem lehetett eredményes az eltérő tényállás megállapítását célzó fellebbezés.

A vádlotti fellebbezés indokaira az ítéletábra a következőket emeli ki. A vádlott perorvoslatában részben a tárgyalási szakban előadott védekezését ismételte meg, mely védekezést azonban a már idézett bizonyítékok egyértelműen cáfolták. Az kétségtelen, hogy biológiai nyom, ujjnyomat, lábnyom, DNS minta, mint objektív adat nem szolt terhére, azonban a személyi bizonyítás anyaga kétséget kizáróan bizonyította a vádban foglaltakat. Tény, hogy a vádlotti beismerés mellett is be kell szerezni az egyéb, a vádat támogató bizonyítékokat, erre jelen ügyben sor került, a széleskörű tanúbizonyítás, a bonctani adatok, a helyszín, valamint az orvosszakértői bizonyítás a terhelt részbeni beismerése mellett erősítette meg a vádban foglaltakat, megdöntve egyben a vádlottnak cselekvősege súlyát csökkentő előadását. A vádlott fellebbezésének indokolásában további bizonyítás lefolytatását, a család tagjainak, valamint az ismételt kihallgatását is indítványozta, ha azt a másodfokú bíróság szükségesnek tartja. A fellebbezés nem kifejezett, határozott bizonyítási indítvány, de az ítéletábra reagálva a beadvány jelzett részére, megállapította, hogy a másodfokú eljárásban bizonyítás felvételére nem látott lehetőséget a tényállás megalapozottsága folytán. Bizonyításra a másodfokú perben csak az első fokú ítélet érdemi megalapozatlansága esetén kerülhet sor, ha az nem hárítható el az iratok tartalma vagy ténybeli következtetés alapján. A bizonyítást rendszerint felderítetlenség, vagy a tényállás nagyfokú hiányossága indokolja. Ilyen megalapozatlansági okok azonban nem rögzíthetők. Másfelől az újból igényelt bizonyítást az elsőfokú bíróság lefolytatta és az érintett tanúkat kihallgatta és vallomásukat értékelés körébe vonva állapította meg a tényállást. Nincs arra adat, hogy újbóli kihallgatásuk nívumot hozna, ezért a bizonyítás lefolytatására nem volt törvényi lehetőség.

A bűnösség, a cselekmény minősítése és a joghátrány felülbírálatára előtt rögzíti az ítéletábra, hogy a cselekmény elkövetése után, 2013. július 1-jén hatályba lépett a 2012. évi C. törvénybe foglalt új büntető anyagi jogi kódex (új Btk.).

A másodfokú bíróságnak ezért elsődlegesen azt kellett vizsgálnia, hogy az elbíráláskor hatályos büntető törvényt, vagy az 1978. évi IV. törvényt (Btk.) kell-e alkalmazni (BH2005.377). A büntető törvénynek az időbeli hatályra vonatkozó előírásai szerint főszabályként a bűncselekményt az elkövetése idején hatályban lévő törvény szerint kell elbírálni. Kivételt jelent, ha a cselekmény elbíráláskor hatályban lévő új büntető törvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálendő el, mert ezen esetekben az új büntető törvény alkalmazásának van helye.

Jelen ügyben megállapítható, hogy az elbírált élet elleni büntett büntetendősege értelemszerűen nem szűnt meg. A határozott ideig tartó szabadságvesztés büntetési tétele azonban lényegesen súlyosbodott, mert a Btk. 166. (2) bekezdésétől eltérően az elbíráláskor hatályos törvény 160. § (2) bekezdése szerint a határozott ideig tartó szabadságvesztés felső határa nem tizenöt, hanem már húsz év. A középértékes büntetékiszabásra vonatkozó előírást mindkét törvény tartalmazza. Az életfogytig tartó szabadságvesztésnél ugyan kedvezőbbek a feltételes szabadságra bocsáthatóságra vonatkozó szabályok, mert az új törvényben a feltételes szabadságra bocsáthatóság legkorábbi időpontja a korábbi törvényben megfogalmazottaktól eltérően nem harminc, hanem huszonöt év. Ennek azonban érdemi jelentősége nem volt, mert a súlyosítási

tilalom szabályai folytán a vádlottal szemben határozatlan ideig tartó büntetés kiszabására nem volt törvényi lehetőség, így alkalmazása szóba sem kerülhetett. Kétségtelen, hogy a határozott ideig tartó szabadságvesztésnél is enyhültek a feltételes kedvezmény szabályai, de a büntetési tétel súlyosbodása folytán összességében az új törvény nem tekinthető enyhébbnek, sőt szigorúbb, ezért az ügyési és az elsőfokú bírósági állásponttal egyetértve a másodfokú bíróság az elkövetéskor hatályos büntető törvényt alkalmazta.

Az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést a vádlott bűnösségére és a cselekmény minősítése is megfelel az anyagi jognak. A törvényt erre nézve hibátlan indokolást adott, melyben foglaltakkal a másodfokú bíróság egyetértett (ítélet 25-26. o.). A Kúria 3/2013. Büntető Jogegységi Határozata iránymutatásainak megfelelően a feltárt alanyi és tárgyi körülmények alapján biztonsággal vonható következtetés a vádlott egyenes ölési szándékára, mint ahogy egyértelműen rögzíthetők a nyereségvágyból és különös kegyetlenséggel elkövetés minősítő körülmények is.

A törvényt a büntetés kiszabása során irányadó körülményeket feltárta és azoknak kellő nyomatékot tulajdonítva a bűncselekmény tárgyi súlyához, valamint az elkövető személyi körülményeihez igazodó, a törvényi rendelkezéseknek megfelelő büntetést szabott ki a vádlottal szemben.

A büntetés tett arányos, alkalmas a Btk. 37. §-ban írt büntetékiszabási célok elérésére és összhangban áll a Btk. 83. § (1) bekezdésében megfogalmazott büntetékiszabási elvekkel is. Eltúlzottan szigorúnak az igen jelentős, ám a vádlott javára nem írható időmúlásra tekintettel sem tekinthető, lényeges enyhítése nem indokolt, ezért a másodfokú bíróság az enyhítést célzó védelmi fellebbezést nem találta alaposnak.

Törvényesen került sor a vádlott végleges hatályú kiutasítására is.

Az ítéletnek a járulékos kérdésekben hozott rendelkezései alapvetően szintén megfelelnek a törvénynek, csak a beszámításra vonatkozó rendelkezés volt helyesbítendő a külföldön történt kényszerintézkedés foganatosításából kifolyóan, mely tartam szintén beszámít a szabadságvesztésbe.

Mindezekre figyelemmel a Debreceni Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a szükséges részben a Be. 372. § (1) bekezdés alapján megváltoztatta, míg helytálló rendelkezéseit a Be. 371. § (1) bekezdés alkalmazásával helybenhagyta.

Az első fokú ítélet kihirdetésétől a másodfokú elbírálásig előzetes fogva tartásban töltött időnek a főbüntetésbe történő beszámítása a Btk. 99. § (1) bekezdésén alapszik.

Az ítéltábla a másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költséget a Be. 381. § (1) bekezdése alapján állapította meg.

Debrecen, 2014. február 3.

Dr. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke

Dr. Háger Tamás sk.
előadó bíró

. Gömöri Olivér sk.
bíró

ZÁRADÉK: A Nyíregyházi Törvényszék 1.B.905/2012/27. számú ítélete a másodfokú határozatban írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Debrecen, 2014. február 3.

Dr. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

Kiadó.